

místnosti, bez nichž nelze povoznictví vůbec provozovati. Je-li budova povinného výhradně zařízena k tomuto účelu, jest ji považovati za provozovnu a uvedené zabavené předměty za příslušenství budovy, které smí býti podle § 252 ex. ř. vzato do exekuce jen s touto budovou. S hlediska uvedeného místa zákonného nesejde na rozsahu živnosti.

### Čís. 13381.

**Zákon o domovnících ze dne 30. ledna 1920, čís. 82 sb. z. a n.**

**Domovník má nárok na bezplatný byt a nemůže se vzdáti tohoto svého nároku.**

**Smlouva o úplatě za domovnícký byt jest nicotná.**

(Rozh. ze dne 22. března 1934, Rv I 671/32.)

Žalobě, již se domáhala domovnice na majitelce domu vrácení 5.000 Kč, jež jí zaplatila za užívání domovníckého bytu, procesní soud první stolice vyhověl. Odvolací soud zamítl žalobu co do 4.925 Kč. Důvody: Prvý soud žalobě vyhověl, vycházející z právního náhledu, že žalobkyně nebyla vzhledem k ustanovení §§ 8, 9 a 15 zák. čís. 82/1920 povinována žalované straně za užívání domovníckého bytu platiti a, když tak učinila, že se žalovaná strana tím, co zapláceno, bez právního důvodu obohatila ve smyslu § 1431 obč. zák., takže jest žalující strana oprávněna požadovati zaplacené zpět. Tento právní názor však odvolací soud nesdílí, neboť zákon čís. 82/1920 neustanovuje výslovně, jak sám první soud zdůrazňuje, že poskytnutí domovníckého bytu musí býti bezplatné, a nic takového ze zákona neplyne ani mlčky, třebaže lze z doslovu § 9 cit. zák. vyčísti, že zákon předpokládá bezplatnost domovníckého bytu. Nelze však přehlédnouti ustanovení § 15 téhož zákona, jenž výslovně připouští, by ustanovení § 9 byla změněna písemnou smlouvou stran, kterážto smluvní volnost se zajisté týká i zákonem předpokládané bezplatnosti domovníckého bytu, neboť § 15 zákona nerozoznává a připouští změnu ustanovení obsažených v celém § 9 pokud se týče ustanovení z něho vyplývajících. Opačné stanovisko nelze opřít o ustanovení § 8 cit. zák., neboť tento stanoví jen, že domovníku jest dáti pokud se týče vykáhati byt vlastností tam zmíněných, nepraví však, že byt ten musí býti bezplatný. Zejména z druhé věty § 8 ve spojení s ustanovením § 13 čís. 3 cit. zák. plyne, že zákonodárce měl při úpravě § 8 na mysli jen opatření domovníkovi byt vyhovující po stránce zdravotní a co do předpisů stavebních a policejních tedy vesměs vhodný se stanoviska veřejnoprávního, že však úpravu soukromoprávních nároků na úplatu domovníka k majiteli domu, tedy i otázku bezplatnosti domovníckého bytu pojal do § 9, který jest však rázu dispozičního. Správnosti výkladu § 8 zák. čís. 82/1920, že jím nebyla řešena otázka bezplatnosti domovníckého bytu, nasvědčuje i to, že obdobné ustanovení platí i pro byty nájemní, tedy byty nikoliv bezplatné. Ježto nelze schváliti právní názor prvního soudu, že bezplatnost domovníckého bytu jest rázu donucovacího, nelze dospěti při posouzení skutkového děje, jak jest zjištěn jednak souhlasným přednesem

stran, jednak obsahem písemné smlouvy ze dne 13. dubna 1926, jejíž pravost uznána, k důsledkům, k nimž došel první soud. Mezi stranami není sporu o tom, že zažalovaná částka jest úplatou za poskytnutí domovnického bytu a že žalující strana používala tohoto bytu po celou smluvní dobu až na poslední čtvrtletní období, neboť se vystěhovala dne 10. ledna 1931, místo až dne 14. dubna 1931. Obsahem písemné smlouvy ze dne 13. dubna 1926 jest pak prokázáno, že nebyla mezi stranami smluvna bezplatnost domovnického bytu, nýbrž naopak, že podle této smlouvy byla strana žalující povinna zaplatiti tak zvaný stavební příspěvek 5.000 Kč, k jehož vrácení se strana žalovaná zavázala jen, pokud nebude vyčerpán odbydlením, při čemž se strany dohodly o způsobu, jak má býti nevyčerpaná část stavebního příspěvku vypočtena se zřetelem na časovou různost, v níž mohlo dojít k vystěhování se strany žalující. Jest pak v tomto směru obsahem odst. III. cit. smlouvy prokázáno, že za dobu od 14. dubna 1926 do 14. dubna 1930 mělo býti vyčerpáno ze stavebního příspěvku celkem 4.700 Kč a že za dobu od 14. dubna 1930 do 14. dubna 1931 měl býti vyčerpán zbytek 300 Kč. Z toho plyne, že pro poslední čtvrtletí smluvní doby zůstalo nevyčerpaných 75 Kč. Jest pak prokázáno zmíněným odstavcem III. cit. smlouvy, že žalovaná strana se zavázala nevyčerpaný zbytek stavebního příspěvku vrátiti straně žalující při jejím vystěhování. S ohledem na toto zjištění lze uznati odůvodněným žalobní nárok jen co do částky 75 Kč, vypadající na poslední žalující stranou neobydlené čtvrtletí. Naproti tomu jest žalobní nárok v dalším svém obsahu v rozporu s obsahem písemné smlouvy ze dne 13. dubna 1926, jejíž závaznost jest uznána § 15 zák. čis. 82/1920.

N e j v y š š í s o u d obnovil co do 4.925 Kč rozsudek prvního soudu.

### D ů v o d y:

Jádrem sporu jest otázka, zda přísluší domovníku podle § 8 zákona ze dne 30. ledna 1920 čis. 82 sb. z. a n. bezplatný domovnický byt a zda tento předpis jest povahy velící, či zda domovník se může vzdáti svého nároku na bezplatný domovnický byt. Odvolací soud poukazuje k tomu, že v zákoně domovnickém není nikde výslovného předpisu o tom, že poskytnutí domovnického bytu musí býti bezplatné, třebaže z doslovu § 9 lze vyčísti, že zákon předpokládá bezplatnost domovnického bytu; ale poněvadž v § 15 téhož zákona, jenž vypočítává velící předpisy domovnického zákona, § 9 uveden není, dospěl odvolací soud k úsudku, že bezplatnost domovnického bytu není rázu donucovacího — a vzav na základě písemné smlouvy ze dne 13. dubna 1926 za prokázané, že byl smluven tak zvaný stavební příspěvek 5.000 Kč, který byl úplatou za poskytnutí domovnického bytu, vyhověl odvolání žalované a zamítl žalobu ohledně částky 4.925 Kč jako úplaty podle smlouvy již užíváním bytu vyčerpané. Žalovaná hájí v dovolací odpovědi právní názor odvolacího soudu poukazem k rozhodnutí čis. 1783, 6966 a 7523 sb. n. s. — prezírá však, že v případech těch bylo zjištěno, že nejde o smluvní poměr domovnický, kdežto v souzeném případě bylo zjištěno, že žalobkyně spolu se svým manželem byli v domě žalované domovníky. S právním názorem odvolacího soudu nelze souhlasiti. Podle § 8

zákona ze dne 30. ledna 1920 čís. 82 sb. z. a n. jest domovníku dáti vhodný, světlý a k řádnému používání způsobilý byt, pokud možno o dvou místnostech (pokoj a kuchyň) blízko domovních dveří. Z úvodních slov § 9 »mimo byt« vyplývá, že domovnický byt tvoří s další v § 9 zmíněnou odměnou úplatu za výkon služebních povinností domovníku podle §§ 5 a 6 téhož zákona uložených. Třeba v § 8 není výslovně stanoveno, že byt jest přidělen domovníku bezplatně, vyplývá tento důsledek z uvedených předpisů, z pojmu služebního bytu, jakož i z ustanovení § 1090 obč. zák., neboť byl-li někomu v užívání odevzdán byt na určitou dobu za určitý plat, jde o poměr nájemní, který vylučuje byt služební, t. j. byt užívaný jen z práva služebního (srov. rozh. čís. 6075 a 11.667 sb. n. s.). Podle § 15 nemohou býti mimo jiné také práva příslušející domovníku podle § 8 ujednáním vyloučena ani omezena. Jestliže podle § 8 má domovník — jak vyloženo — nárok na bezplatný byt, jest bez významu, že § 9 není v § 15 zákona uveden. Když tedy strany smluvily dne 13. dubna 1926 pod označením stavebního příspěvku úplatu za poskytnutí domovnického bytu, šlo o smlouvu zákonem zakázanou, tedy nicotnou (§ 879 první odstavec obč. zák.), neboť žalobkyně a její manžel nemohli se vzdáti práva na poskytnutí bezplatného domovnického bytu. Lhostejné je, že strany označily smlouvu jako smlouvu nájemní, když v pravdě uzavřely smlouvu domovnickou, tedy smlouvu služební; nerozhodno je též, že smluvená úplata nebyla označena jako nájemné, nýbrž jako stavební příspěvek, neboť tento není podle své pravé povahy ničím jiným, než jen »cenou« za užívání bytu (§ 1090 obč. zák.), tedy nájemným (srov. rozh. čís. 11.204 a 12.666 sb. n. s.). Jsou tedy v souzeném případě splněny veškeré předpoklady žaloby z bezdůvodného obohacení podle § 1431 obč. zák.

### Čís. 13382.

Vyživovací zákon ze dne 16. prosince 1930, čís. 4 sb. z. a n. na rok 1931.

Nárok podle § 3 vyživovacího zákona proti osobě podporující nemůže býti vyšší než výživné uložené osobě podporované, a vztahuje se, pokud nejde o důvod podle druhého odstavce téhož paragrafu, na dobu, po kterou osoba výživou povinná byla podporována, a jest závazek osoby podporující se závazkem osoby podporované solidární. Závazek osoby podporující nemůže se vztahovati na výživné splatné před účinností vyživovacího zákona.

Domáhá-li se žalobce nároku podle § 3 vyživovacího zákona nad tyto meze, domáhá se něčeho více, než mu přísluší, nikoliv však něčeho jiného, a odůvodňovalo by to zamítnutí žaloby, pokud by byla podle § 3 vyživovacího zákona neodůvodněnou, nikoli však proto, že nešlo o nárok podle tohoto paragrafu.

Nárok podle § 3 vyživovacího zákona předpokládá, že osoba, výživou povinná porušovala výdělečnou povinnost uloženou jí podle § 1 vyživovacího zákona a že žalovaný jí to umožňoval svou podporou, ač k podporování neměl zákonnou povinnost nebo nikoli v té míře, jak to činil.

(Rozh. ze dne 22. března 1934, Rv I 2328/32.)